

Aleksander Andrzejewski, Arkadiusz Horonziak

Krukowo, st. 1, gm. Choceń, woj.
włocławskie

Informator Archeologiczny : badania 31, 196-197

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

wzniesiono w czasie barokowej przebudowy kościoła. Miał on prawdopodobnie wzmocnić mury prezbiterium i uchronić je przed dość intensywnymi w tym miejscu procesami stokowymi.

g. Zidentyfikowano nawarstwienia kulturowe z wczesnego i późnego średniowiecza, ślady poziomów użytkowych i budowlanych, nasypy niwelacyjne z wczesnego i późnego średniowiecza oraz z czasów nowożytnych (głównie z XVII i XVIII w.), a także relikty nawarstwień z prehistorycznym materiałem zabytkowym.

h. Odsłonięto relikty wkopów grobowych oraz jam gospodarczych i obiektów półziemiankowych z wczesnego i późnego średniowiecza, ślady gotyckich budowli naziemnych o konstrukcji słupowej, resztki średniowiecznych pieców glinianych i ceglanych.

Pozyskane zabytki to: ceramika, kafle renesansowe i barokowe, kości ludzkie i zwierzęce, polepa, ułamki przedmiotów metalowych (w tym żeliwna kula armatnia z bombardowania klasztoru w okresie konfederacji barskiej).

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Materiałach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane.

KRASNOWIEŚ, st. 1, gm. Boćki, woj. białostockie

- grodzisko wczesnośredniowieczne (XI-XII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w październiku przez mgr. Dariusza Krasnodębskiego (Instytut Archeologii i Etnologii PAN). Finansowane przez PSOZ i Komitet Badań Naukowych. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 42 m².

W trakcie badań odsłonięto układ stratygraficzny związany z konstrukcją wału. Strop wykopu przykrywał humus o miąższości około 20 cm. Znaleziono w nim 51 fragmentów ceramiki oraz przedmiot z żelaza, będący najprawdopodobniej stopka włóczni. Pod tą warstwą znajdował się właściwy nasyp wału. Od strony wnętrza grodziska przylegała do niej warstwa o barwie ciemnoszarej, zawierającej dużą ilość spalonego drewna i drobne kamienie. Geneza tej warstwy wiąże się najprawdopodobniej ze spaloną konstrukcją drewnianą (płotem, palisadą?), znajdującą się pierwotnie na koronie wału, lub też może raczej z jakimś płotem ustawionym od strony wewnętrznej wału. W narożniku południowo-zachodnim wykopu, pod wałem, znaleziono płytki rów o szerokości około 2 m i głębokości od poziomu calca około 40 cm. Na jego dnie znaleziono bardzo dobrze zachowane fragmenty drewna dębowego. Jeden stanowił pozostałość wydrążonej (?) kłody o długości około 2 m i średnicy około 30 cm, drugi zaś pozostałość nieobrobionego pnia o długości ponad 60 cm (tyle znajdowało się na badanym obszarze) i średnicy około 20-30 cm. Wydaje się, że rów ten może stanowić pozostałość starszej fosy otaczającej grodzisko lub może raczej osadę obronną, znajdującą się na obszarze zamkniętym później wałem.

Pod warstwami związanymi z nasypem wału znaleziono 2 doły postłupowe. W najniższej warstwie znajdującej się pod nasypem wału znaleziono 30 fragmentów ceramiki pochodzących z jednego naczynia. Przebieg tego rowu odpowiada obecnemu przebiegowi wałów; znajduje się on w pobliżu ich zewnętrznego obrysu.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN.

Badania nie będą kontynuowane.

Królików, kościół, gm. Grodziec, woj. konińskie – patrz: nowożytność

KRUKOWO, st. 1, gm. Chocień, woj. wrocławskie

- grodzisko wczesnośredniowieczne

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w terminie od sierpnia do września przez mgr. mgr. Aleksandra Andrzejewskiego i Arkadiusza Horonziaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, PSOZ Wrocławek). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 270 m²

Badaniami objęto w południowej, północnej i wschodniej części obiektu. W pozostałej, zachod-

niej części, niedostępnej do badań ze względu na uprawy polowe, wykonano ciąg odwiertów o długości 50 mb (25 odwiertów) na linii zachód-wschód.

Pozyskano łącznie 1016 okazów ruchomego materiału zabytkowego, zarejestrowanego w 77 pozycjach inwentarza polowego. Przeważającą część zabytków stanowią destrukty kości zwierzęcych, których odkryto 627. Drugą kategorię zabytków stanowią ułamki ceramiki naczyniowej (360 fragmentów). Ponadto znaleziono: 15 ułamków szkła, głównie tafłowego; 6 przedmiotów metalowych, silnie skorodowanych, których funkcję można będzie określić dopiero po dokonaniu zabiegów konserwatorskich; 2 fragmenty kafli piecowych, 2 fragmenty obrobionych rogów; oselkę i 3 fragmenty drewna z konstrukcji wału. Ruchomy materiał zabytkowy poza niewielką ilością przedmiotów z okresu nowożytnego stanowi zwarty chronologicznie zespół ruchomości z okresu wczesnego średniowiecza.

Stwierdzono, że jedynie w części południowej obiektu zachowały się relikty podstawy wału, prawdopodobnie o konstrukcji przekładkowej. Zarejestrowano tutaj ślady konstrukcji drewniano-kamiennej. Brak jest nadal jakichkolwiek przesłanek obecności pełnego obwodu wałów ziemnych i wydaje się, że informacji tych już nie uda się uzyskać ze względu na zniszczenie pozostałej części grodziska w trakcie niwelacji użytkowanego rolniczo terenu. W świetle wyników tegorocznych badań wydaje się jednak, że gród w Krukowie otoczony był dookólnym wałem i stanowił prawdopodobnie formę pierścieniową.

Nie uzyskano informacji dotyczących obrazu zabudowy grodu. Znaczne zniszczenia spowodowały, że planu zagospodarowania obiektu nie uda się już nigdy zrekonstruować. Zachowane w południowej części nawarstwienia stratygraficzne, datowane materiałem zabytkowym (ułamkami naczyń glinianych), pozwalają stwierdzić, że badany obiekt użytkowany był osadniczo w czterech fazach: (I faza — osada otwarta, IX w.; II faza — grodowa, X-XI w.; III faza — osada otwarta, XII-XIII w.; IV faza — osadnictwo nowożytne, XVIII-XIX wiek. Zatem potwierdzić należy wcześniejszą hipotezę, że obiekt w Krukowie był obronnym grodem wczesnopaństwowym, związanym z ekspansją terytorialną Polan na Kujawy, powstałym na użytkowanym wcześniej, dogodnym osadniczo terenie. Kres obiektu nastąpił w końcu wieku XI, zaś występowanie materiału zabytkowego z XII-XIII w. potwierdza istnienie osady związanej z tzw. wczesnośredniowiecznym brzeskim skupiskiem osadniczym. Następnie osadnictwo przesunęło się na wyżej położony teren, w kierunku dzisiejszego Śmiłowa i Chocenia, zaś zabytki z okresu nowożytnego, znajdujące się głównie w warstwie ornej, świadczą o zapewne już tylko rolniczym użytkowaniu terenu.

W połowie lat osiemdziesiątych właściciel terenu, na którym znajduje się grodzisko opowiadał, że jeszcze przed II wojną światową obiekt był tak okazały, że od wschodu „trudno było podejść”. Wydaje się, że wersja ta jest wysoce prawdopodobna, gdyż rzeczywiście długoletnia uprawa roli, a także inne intencjonalne działania, przyczyniły się do splantowania obiektu. Znaczące zniszczenie pierwotnej formy obiektu przyniosła także budowa asfaltowej drogi kładzonej na nasypie piaskowym, co wymagało przemieszczenia znacznej ilości ziemi. Tak więc grodzisko w Krukowie zostało prawie całkowicie zniszczone, przy jednoczesnym śladowym zachowaniu formy krajobrazowej widocznej już tylko na zdjęciach lotniczych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Badania nie będą kontynuowane.

KRUSZWICA, st. 6, gm. loco, woj. bydgoskie, AZP 47-41/15

- cmentarz przykościelny

Badania archeologiczno-architektoniczne, przeprowadzone przez prof. dr hab. Jadwigę Chudziakową i dr. Marcina Wiewiórę (Zespół do Badań Średniowiecznej Architektury Kujaw i Wschodniej Wielkopolski w Instytucie Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu). Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badawczy.

Badania miały na celu rozpoznanie stratygrafii terenu po północnej stronie kolegiaty. Kontynuacja badań po południowej stronie świątyni i penetracja wnętrza aneksu, przylegającego od północy do wieży kościoła. W ramach prac geomorfologicznych, mających na celu rekonstrukcję rzeźby terenu